

Pedro Balerdi Mujika

*Ordizia,
Gipuzkoa
(1929-2004)*

Aurkibidea

Biografia

Aita ordiziarra zuen (Azpintxeberrikoa) eta ama Aramakoa. Emaztea Arriarangoa zen eta 5 seme-alaba izan zituzten. Hamalau urtera arte eskola nazionaletan ibili ondoren, baserriko lanetan egin zuen lan. Etxeak saltzen ere aritu zen eta zinegotzi izan zen.

Zintak

ORD-003

- **Proiektua:** Ordiziako euskara
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxabe, Karmele - Garmendia, Larraitz
- **Data:** 2004-02-27
- **Iraupena:** 46 min
- **Euskarria:** Audio Analog
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider
- **Emalea:** Ordiziako Udala

Pasarteak

1. 1929an Ordiziako Majori baserrian jaioa

- **Erref:** ORD-003/002
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:01:14. **Bukatu:** 00:01:57

Gaia(k):

Laburpena:

1929an jaio zen Ordiziako Majori baserrian. Aita Ordiziako Azpintxeberrikoa eta ama Aramakoa zituen; emaztea, berriz, Arriarangoa. Bost seme-alaba ditu.

2. Inmobiliarietako etxe saltzaile

- **Erref:** ORD-003/003
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:01:57. **Bukatu:** 00:02:22

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:

Baserriko lanetan aritu zen 25 urtera arte eta ondoren inmobiliarietako korredore lanetan hasi zen etxeak saltzen.

3. Eskola munizipaletan lehenbizi eta ondoren gau-eskolan

- **Erref:** ORD-003/004
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:02:22. **Bukatu:** 00:03:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Ordiziako eskola munizipaletan ibili zen lehenbizi eta ondoren gau-eskolan. Gau-eskolaren nondik-norakoak azaltzen ditu. Erdaraz ikasten zuten.

4. Donostian soldadu

- **Erref:** ORD-003/005

- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:03:55. **Bukatu:** 00:04:33

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadu urte eta erdiz egon zen Donostian. Lagun euskaldunak suertatu zitzaizkion eta urte onak pasatu zituen.</p>

5. Ordiziako azokara saltzera

- **Erref:** ORD-003/006
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:04:33. **Bukatu:** 00:06:45

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Ordiziako azoka handia zen eta ganadua izaten zen nagusiki. Oinez joaten zen jendea inguruko herrietatik eta egun guztiko azoka izaten zen. Nafarroako jende ugari joaten zen. Pedro joaten zen normalean etxeko jakiak eta ganadua saltzera, etxeko zaharrena zen eta.</p>

6. Kaletarrek barre gaztelaniaz gaizki egitearren

- **Erref:** ORD-003/007
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:08:33

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserría vs. Kalea

Laburpena:

Gerra ondorenen kanpotarrak sartzen hasi ziren Ordiziara, aurretik ere erdaraz egiten zen arren. Pedrok euskaraz egiten zuen lagunekin eta erdaraz gaizki egiten zuelako barre egiten zioten kaletarrek.

7. Baserritarrak lanera kalera

- **Erref:** ORD-003/009
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:09:49. **Bukatu:** 00:10:32

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserría vs. Kalea

Laburpena:

Ordizian ez zegoen baserri askorik; gehienetan lanerako familiako bat geratzen zen eta gainontzekoak lantegietara joaten ziren.

8. Esnea kalera saltzen zuten

- **Erref:** ORD-003/010
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:10:32. **Bukatu:** 00:11:42

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Pedroren baserría txikia zen; untxiak, txerriak, oilaskoa eta abar izaten zituzten. Soroan behiekin lan egin eta esnea kalera saltzen zuten. Bi arreba joaten ziren etxez etxe esnea saltzera.

9. Taloa eta artoa eguneroko jakiak

- **Erref:** ORD-003/011
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:11:42. **Bukatu:** 00:14:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa
- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Goserik ez zuten pasa. Eguneroko babarruna jaten zuten eta postrea asteazkenetan (feria eguna) eta igandeetan bakarrik jaten zuten. Talo eta arto ugari jaten zuten. Urtean bitan hiltzen zuten txerria. Igandeetan kafea hartzen zuten. Letxuga eta tipula jaten ziren, baina tomatea jateko ohitura erdaldunek ekarri zuten.</p>

10. Oilaskoa egun berezietako jaki

- **Erref:** ORD-003/012
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:14:08. **Bukatu:** 00:15:48

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Baserri askotan hiltzen zen ardia. Pedroren amaren etxean ardia hildakoan mondejuak eramaten zizkieten. Eguberrietan oilaskoa jaten zuten, orduan angula baino preziatugoa zen eta.

11. Arropa gabitzera errekarra

- **Erref:** ORD-003/013
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:15:48. **Bukatu:** 00:17:20

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa etxean garbitzen zuten, labaderoan, eta errekarra ere joaten ziren. Plantxa ekonomikan berotuta izaten zuten. Ura etxe gaineko iturritik hartzen zuten.

12. Laneko eta kaleko janzkera

- **Erref:** ORD-003/014
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:17:20. **Bukatu:** 00:18:26

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Baserrian mahoizko prakak janzten zituzten eta kalerako dotoreagoak izaten zituzten. Udan alpargatak eta neguan abarkak janzten zituzten, eta etxeko lanetarako ere azken hauek erabiltzen ziren.

13. Bi jaunartze: txikia eta handia

- **Erref:** ORD-003/015
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:18:26. **Bukatu:** 00:19:18

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Sakramentuak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Bi jaunartze egin zituen, txikia eta handia. Ospakizuna etxean egiten zuten eta opariak ere izaten zituzten. Errege eguna ere izaten zen, baina beharrezko opariak izaten ziren soilik.</p>

14. Hil-kanpaiak

- **Erref:** ORD-003/016
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:19:18. **Bukatu:** 00:20:31

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Elizako hil-kanpaien gainean hitz egiten du.

Transkripzioa

- Kanpaiak... elizako kanpaiak... emakume, hildako... hil-kanpaiak eta hoik, emakumezkona edo gizonezkona Ordizin diferente izaten al da hil-kanpaia?
- Emakume edo gizonezkonak? Bai, izaten zan diferentea. Bai, emakumeak, osea, jotzen zuen bat haundie, dong, ting-ting. Emakumea hil zanen, hasten zan tin-tin horrekin. Ta gizonezkoa hiltzen zanen, hasten zan haundikin.
- Eske hoi jende batzuk esan digue ezetz, ta Zaldibin diferentea da. Ta hemen ezetz esaten zuen.
- Batzuk baietz esan digue, baiño...
- Bai, hemen hasten zuen bi ttikikin.
- Emakumezkoa?
- Emakumezkoa. Eta gizonezkoa haundikin. Ta klaro, askotan geatzen ziñen: bi ttiki, guk hemendio, klaro, herriok herrin bertan ondo aitzen zuen, guk'e aitzen gendun. Baiño askotan ba txikie ezta perzibitu bazan, ta tun, ta adios, hil da baten bat. Ta geo arrastoik ez, aurretik jo ote do, ez ote do?

- Geo esan zigun baita, gaixo zeonen'e jendea, hola gaizki xamar zeonen o're jotzen zuela kanpaia.
- Nik ez nun ezautu hori.
- Ez zendun ezautu?
- Ez, ez.
- Hoi norbaitek esan zigun.
- Ez, lehenago izango zan hoi.

15. Gerra ondoreneko jan eskasia

- **Erref:** ORD-003/017
- **Iraupena:** 0:04:19. **Hasi:** 00:20:31. **Bukatu:** 00:24:50

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra garaia ezagutu zuen; etxekoekin aitaren etxera joan zen Azpintxeberrira. Pasadizo bat kontatzen du. Gerra ondorenean gosetea izan zen, ezin zuten kanpotik janaririk sartu eta garirik ere ezin izaten zuten saldu baserritarrek. 1944 urte inguruan Pedro bizikletaz joaten zen Nafarroara patata eta beste zenbait gai erostera. Esnetara etxera joaten zitzaizkien bi erdaldunek erakutsi zien harako bidea 15 urte zituela.

16. Ogi eskasia

- **Erref:** ORD-003/018
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:24:50. **Bukatu:** 00:26:55

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Gerra ostean, ogirik ez zuten izan, errazionamenduan urri izaten zen eta. Etxean gerora hasi zen ama ogia egiten. Nafarroatik irina ekartzen zieten. Anekdotak bat kontatzen du.

17. Aitak ez zion utzi futboleko jokalaria izaten

- **Erref:** ORD-003/020
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:28:08. **Bukatu:** 00:30:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

15 urte zituenean kaletik futbol arduradunak joaten zitzaizkion Pedroren aitari, semea futbolean has zedin eskatzera. Jokalaria ontzat bazuten ere, kanpora joaten uzteko beldurrez eta baserriko lanetarako beharrezko laguntza zelako aitak ez zion utzi. Orduko gurasoenganako errespetua aipatzen du.

18. Igandeetan meza eta bezperak

- **Erref:** ORD-003/021
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:30:15. **Bukatu:** 00:31:30

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

Igandeetan mezetara joaten ziren goizeko 8etarako eta arratsaldeko 3 t'erdietan bezperetara. Koskortu zirenean futbolera eta zinera joaten ziren.

19. Umetako jolasak

- **Erref:** ORD-003/022
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:31:30. **Bukatu:** 00:33:34

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Umetan kaniketan, "txibili kuartean", futbolean eta antzekoetan jolasten zuten. Pilotarako zaletasun handia zuten, baina ez zuten frontoirik libre izaten. Aitak lantegira joateko erosia zuen eta Pedrok betidanik ezagutu zuen bizikleta etxean.

20. Lagunarteko parrandak

- **Erref:** ORD-003/023
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:33:34. **Bukatu:** 00:37:19

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Behiak jezteko morroia zuten etxean, baina Pedroren amak nahiago izaten zuen Pedrok jezte eta etxera joaten zen lagunak utzita. 18 urterekin parranda handiak egiten zituzten inguruko herrietan. Kanpotik jende ugari joaten zen apopilo. Musika jartzen zuten taberna bateko kontuak kontatzen ditu. Pedrori eta lagunei kantuan aritzea gustatzen zitzaien.

21. Erromerietara dantzara

- **Erref:** ORD-003/024
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:37:19. **Bukatu:** 00:38:30

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Erromerietara joaten ziren Zaldibiako Benta Berrira eta Teleitxora dantzara. Alegi eta Tolosa aldera joateko ere bazuten joera.

22. Ipuin zaharrak

- **Erref:** ORD-003/025
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:38:30. **Bukatu:** 00:41:28

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Murumendiko damari eta jentilei buruz kontatzen zizkieten istorioak aipatzen ditu. Aitona zenari eta osabari aditutakoak.

23. Bertsopaperak eta Santa Ana jaiak

- **Erref:** ORD-003/026
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:41:28. **Bukatu:** 00:43:36

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Bertsopaperak saltzen ziren eta Pedrok eta lagunak buruz ikasten zituzten. Lagun baten aipamena egiten du. Ordiziako Santa Ana jaietan Burgosko musika banda eramaten zuten. Pedro eta lagunak soinu-joleen inguruan ibiltzen ziren.

24. Neska-laguntzak

- **Erref:** ORD-003/028
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:44:10. **Bukatu:** 00:45:38

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Parrandatik etxerakoan neska-laguntzera joaten ziren. Zaldibian neska-laguntzea egiteko zuten legea aipatzen du.

Transkripzioa

- Lehen, Pedro, ez dizut galdetu, baiño hola parrandata juten ziñatenen ta gero zuek neska-laguntzea ta hola, etxeta ta?
- Juten giñen.
- Juten ziñeten?
- Bai, ni askotan ez naiz jun, baiño bai, juten giñen. Baiño ordun jende asko juten zan e?
- Eta tokatzen zan lekua, ala?
- Bueno, ba tokatzen zan Zaldibi, prezisamente, ya ke ta zuek horkuak zeaten, hor lege bat zeon, eon zan bolara baten lege bat, gaiñantzen, ba bueno, zu neska batekin hoitan eoten ziñen, eta beakin hitz eitten zendun

ta, “bueno ba, lagunduko dizut nik”, eta hala izaten zan jeneralen. Baña Zaldibin, Benta Berrin prezisamente, eon zan dantzan, dantzan ibiltzen giñen, eta akabatzen zanen, mutillek danak alderdi batea, eta neskak bestea. Ta momentu baten neskak abitzen zien, eta ordun haik eta toki bateaiño aillau arte, mutillek geldi. Eta geo, korrika, eta korrikarik hobenak harrapatzen zun nahi zun neskea. Eta harekin juten zan, harekin juten zan, zeatik nik amorrazi-aldik harrapatzen nittun, zeatik nik batek, nik bigarren itten nun korrika, beti batek irabazten zin, eta beti hartzen zun nik nahi nun neskea. Eta makina bat amorrazio-aldi. Atzenen pakto bat in ber izan nun beakin.

- Eta lege hori zeñek jarri zun ba al dakizu?

- Ez dakit, ez dakit.

- Apaizen batek eo hola jarriko zun ez?

- Ez dakit nola jarri zan hoi. Bakarrik, eta horrek iraun zun igual urte pare bat bai e?

- Bai e?

- Iraun zun. Kauen la letxe, beti e...

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2025-12-03

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com